

Сьогодні
02.10.2023

*Урок
№18*

Групи за вживанням. Загальноновживані слова

Мета: дати поняття про загальноновживані слова, познайомитися з особливостями використання діалектних і просторічних слів; розвивати гнучкість мислення учнів; визначати роль і доречність використання діалектних та просторічних слів, їх стилістичну функцію; дотримуватись лексичних норм української літературної мови, формувати себе як мовну особистість.

Сьогодні
02.10.2023

Організація класу

Дзвонить дзвоник, не стихає,
Школярів усіх скликає:
«Гей, до класу поспішайте,
На місця свої сідайте!»

Сьогодні
02.10.2023

Психологічна настанова – «Веселка»

Сядьте зручно, заплющте оченята та уявіть веселку, зокрема, як граються, переливаються її кольори, уявіть себе серед цих барв. Який у вас настрій?

Сьогодні
02.10.2023

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
02.10.2023

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

емпàтія

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 113. Прочитайте слова. Чи всі вони для вас зрозумілі? Якими словами ви послуговуєтеся найчастіше? Чи можна їх назвати загальноновживаними? Обґрунтуйте свою думку. З'ясуйте значення невідомих слів за словником. Складіть із ними речення (усно)

Урок, хата, яфина, діброва, промінь,
слово, плай, нігілізм, аскофен, діагноз,
поле, афікс, історія, ранок, сніданок.

?

1. Які слова називають загальновживаними?
2. Чому в мові є слова обмеженого вживання?
3. Для чого використовують діалектну лексику?
4. Чи збагачує наше мовлення сленг?
5. На вашу думку, в офіційних ситуаціях можна послуговуватися просторічними словами?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

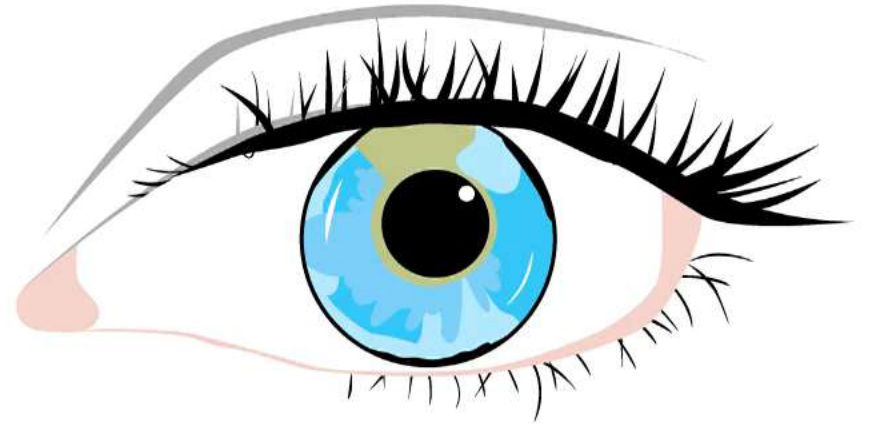
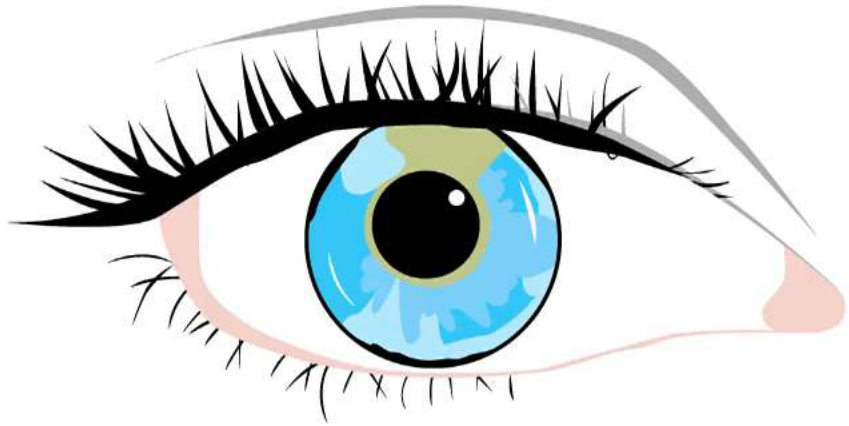

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 114. Розгляньте таблицю. Складіть за її змістом розповідь про групи слів за вживанням. Доповніть її власними прикладами (усно). Висловіть припущення, чому окремі слова називають словами / лексикою обмеженого вживання

Групи слів за вживанням

Загальновживані слова		
Загальновживані слова	Слова, які використовують усі люди незалежно від фаху, місця проживання	<i>родина, неділя; красивий, легкий; ходити, говорити</i>
Слова обмеженого вживання		
Професійні слова (професіоналізми)	Слова, якими користуються представники тільки певної професії	<i>баланс, кредит</i> (з мовлення банкірів); <i>бланширування, шинкування</i> (з мовлення кухарів)
Діалектні слова (діалектизми)	Слова, якими користуються мешканці певних територій	<i>мешти</i> (туфлі), <i>філіжанка</i> (чашка)
Сленг (сленгізми)	Слова, які використовують представники різних груп. Сленг здебільшого використовують у текстах розмовного і художнього стилю. У літературній мові такі слова набувають емоційного забарвлення	молодіжний сленг: <i>мажор</i> (син заможних батьків), <i>юзер</i> (комп'ютерний користувач), <i>лайк</i> (уподобайка), <i>троль</i> — користувач-провокатор; професійний сленг: <i>арта</i> (артилерійський обстріл), <i>бронік</i> (бронежилет) (з мовлення військових)
Просторічні слова (просторіччя)	Слова, що перебувають за межами літературної мови	<i>пика, пертися, верзти, варнякати</i>

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 115. Розподіліть подані слова на три групи. За потреби зверніться до словника. Допишіть п'ять загальноновживаних слів

Загальноновживані - чай, телефон, кукурудза, акустика, м'яч, дерево, намисто, прикраса, алфавіт, квітка, книжка.

Професійні – гранка, мартен, клавішник, акустика, шпулька, пальпація.

Діалектні – гербата, кичера, папушоя, бальон, пацьорки, абецадло, чичка.

Вправа 116. Ознайомтеся зі змістом таблиці. Складіть розповідь про стилістично забарвлені слова. Використовуйте власні приклади для ілюстрування теоретичних положень

Стилістично забарвлені слова

Стилістично забарвлені слова — слова, які використовують лише в певних стилях.

Наукова лексика	Політична лексика	Розмовна лексика
<i>хімія, радіус, орфографія</i>	<i>депутат, мітинг, закон</i>	<i>мобілка, балакати, лахматий, байдикувати</i>

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 117. Визначте, у мовленні представників яких професій наявні подані слова. У процесі вивчення яких предметів ви їх використовуєте? Із трьома словами складіть речення

Меридіан, паралель, рівнина, корисні копалини, океан - **географ**; повість, оповідання, вірш, байка, роман - **письменник**; цифра, число, множини, від'ємник, ділення - **математик**; нота, сольфеджіо, опера, арія, пісня - **музикант**; століття, гетьман, подія, війна, революція - **історик**; мольберт, фарба, олівець, натюрморт, пейзаж - **художник**.

У різних регіонах можуть говорити по-різному. Наприклад, літературною нормою є гойдалка, гриби й курча, а на Поліссі (північ України) можна почути ореля, губи й пуленя. Або, скажімо, те, що більшість із нас знають як плічка, вішак, вішалку, на Харківщині, Донеччині та Луганщині назвуть тремпель.

По-літературному туфлі, та корінні галичани так не скажуть, бо у них є мешти (За А. Левковою).

Пригадайте, чи траплялися у вашому житті ситуації, коли ви не могли зрозуміти співрозмовників / співрозмовниць тому, що вони послуговувалися діалектизмами. Розкажіть про це. Висловіть припущення, для чого письменники / письменниці використовують діалектизми у творах. Наведіть приклади таких творів.

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 119. Прочитайте текст. Схарактеризуйте в ньому групи слів за вживанням. Що нового ви дізналися з тексту? Запропонуйте заголовок до нього. Чи вмієте ви розуміти емоційний стан іншої людини? Розкажіть про це

Емпатія — це здатність розуміти емоційний стан іншої людини та співпереживати їй.

Якщо я бачу, що тобі погано, я приходжу і кажу:

— Слухай, мені здається, що тобі погано.

— Так, мені погано. У мене дещо сталося.

— Мені шкода. Співчуваю тобі. Що я можу для тебе зробити?

Це приклад вияву нормальної органічної емпатії (За М. Лемещук, І.Полудьонним).

- Усі навколо працюють, а одна дитина сидить без діла.
- Діти граються, а одна дитина стоїть осторонь з похмурим обличчям.
- Дитина плаче, а поряд однолітки сміються.

Проаналізуйте мовлення однокласників / однокласниць: яких слів — загальновживаних чи обмеженого вживання — у ньому більше. Чому? Чи траплялися в мовленні стилістично забарвлені слова? Якщо так, то визначте доречність використання їх.

BCIM
pptx

У парку під розлогим багряно-золотим кленом сиділи на лавочці двоє.

— Підемо сьогодні на паті? Френди обіцяли поставити новий хорор про зомбі. Там у кінці...

— Так, не будь спойлером, а то забаню. Яке там паті! У мене завтра дедлайн: домашки треба здавати. А з компом повний баг. Чи вінда стара, а може, трояна запустили. Я в харді не рубаю.

— Ти погугли. Чи попроси Макса, зайти в аську. Або в Інстаграм. Там у нього блог. Хештег знаєш? Пошукай його пост про нові девайси... До речі, він на хабі про нові софти й дрова такі речі розказував...

— Бідні діти! — бабця Зиновія співчутливо похитала головою. — За навчанням і в лазню ніколи сходити. Сидять у своїх комірках без днів... (За О. Остапченко).

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 122. Виберіть правильні, на вашу думку, твердження. Обґрунтуйте їх

- ✓ Сленг призводить до примітивного спілкування.
- ✓ Сленг допомагає подолати буденність, виокремлює з-поміж інших.
- ✓ Сленг має певні межі застосування й не може бути основою культури.
- ✓ Сленг допомагає зробити спілкування цікавішим.
- ✓ Сленг застосовують через бідний словниковий запас.

Сьогодні
02.10.2023

Вправа 123. Доберіть до просторічних слів загальновживані відповідники.
Складіть із ними словосполучення. У яких ситуаціях неприпустиме
вживання просторічних слів?

Витрішки – витріщання очей; голосина – сильний голос;
кебета – здібність, уміння; каламут – неприємність, сварка;
комизиться – вередувати, капризувати; припхався – прибути
куди-небудь; сновигає – ходити без певної мети.

Чи на всі запитання, поставлені на початку уроку, ви знайшли відповіді? Які емоції виникли у вас під час уроку? Що вас зацікавило найбільше?

Сьогодні
02.10.2023

Домашнє завдання

**Виконайте письмово вправу
124 (друге завдання), вивчити
напам'ять теоретичний
матеріал: впр 114, 116.**

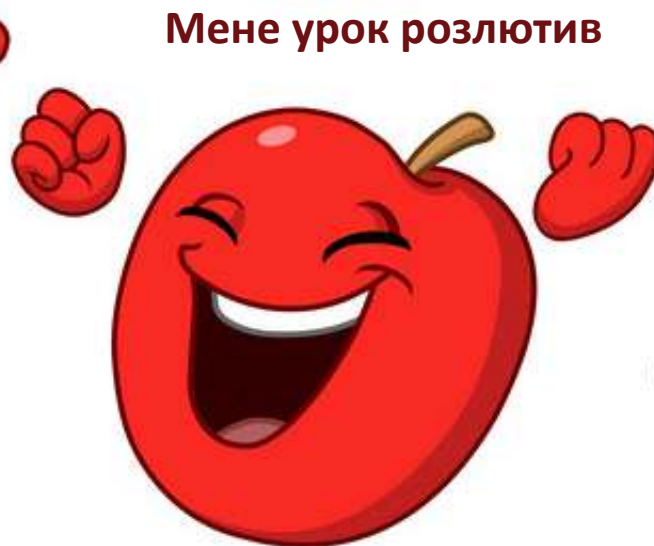
*Короткий запис у щоденник
с.54 впр.124 (II).*

Сьогодні
02.10.2023

Рефлексія «Яблучний настрій». Обери емотикон, який відповідає твоєму настрою в кінці уроку

Було складно та
нічого не зрозуміло

Більше сміху ніж навчання

Чекаю наступний урок